

UCHWAŁA

23 czerwca 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący)

SSN Monika Koba

SSN Karol Weitz (sprawozdawca)

Protokolant Agnieszka Łuniewska

na posiedzeniu jawnym 23 czerwca 2026 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku Skarbu Państwa - Prezydenta Miasta G.
z udziałem L. S., D. S., T. G., W. S., J. S., E. Ś., E. S., M. H., D. S., B. P., A. O. i
Gminy G.
o zasiedzenie nieruchomości,
na skutek przedstawienia przez Sąd Okręgowy w Gliwicach
postanowieniem z 15 kwietnia 2025 r., III Ca 626/24,
zagadnienia prawnego:

„Czy dopuszczalne jest ustanowienie kuratora dla nieznanego z miejsca pobytu uczestnika postępowania w sytuacji, gdy z zebranego w sprawie materiału dowodowego - w tym z samych twierdzeń wniosku o stwierdzenie zasiedzenia - wynika, że jego pozostawanie przy życiu jest nieprawdopodobne ze względu na wiek, a jednocześnie brak aktu zgonu tego uczestnika?”

podjął uchwałę:

Nie jest uzasadnione ustanowienie kuratora dla uczestnika postępowania nieznanego z miejsca pobytu, jeżeli jest nieprawdopodobne, że - ze względu na wiek - pozostaje on przy życiu (art. 144 § 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.).

Monika Koba

Grzegorz Misiurek

Karol Weitz

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 19 marca 2024 r. Sąd Rejonowy w Gliwicach w sprawie z wniosku Skarbu Państwa- Prezydenta Miasta G. z udziałem L. S., D. S., T. G., W. S., J. S., E. Ś., E. S., M. H., D. S., B. P. i A. O. stwierdził, że Gmina G. nabyła 2 października 2020 r. przez zasiedzenie prawo własności nieruchomości położonej w G. przy ul. [...] (dawniej [...]), obręb ewidencyjny nr [...] składającej się z działki ewidencyjnej nr [...], o powierzchni 0.0700 ha, nr jednostki rejestrowej [...], jednostka ewidencyjna [...], dla której nie jest prowadzona księga wieczysta.

Apelację od tego postanowienia wnieśli uczestnicy postępowania W. S., J. S., E. Ś., E. S., M. H., D. P. i A. O.

Sąd Okręgowy w Gliwicach rozpoznając te apelacje powziął poważne wątpliwości, którym dał wyraz występując z przedstawionym na wstępie zagadnieniem prawnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przesłanką ustanowienia kuratora dla strony lub uczestnika postępowania, którym ma być doręczony pozew lub inne pismo procesowe wywołujące potrzebę podjęcia obrony ich praw jest to, aby ich miejsce pobytu nie było znane (art. 143 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.). Przesłanka ta nie jest spełniona w sytuacji, w której osoba, dla której miałby zostać ustanowiony kurator nie żyje. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 14 lutego 2006 r., II CSK 86/05, nie publ.). Przesłanka polegająca na tym, że miejsce pobytu strony lub uczestnika nie jest znane musi być uprawdopodobniona (art. 144 § 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.). *Mutatis mutandis* należy przyjąć, że uprawdopodobnieniu – jako przesłanka negatywna ustanowienia kuratora podlega również okoliczność, że strona lub uczestnik postępowania nie żyje. Uwzględniając normę wynikającą z art. 243 k.p.c. zastosowanie mogą tu mieć wszelkie dopuszczalne środki uprawdopodobnienia bez związania sądu szczegółowymi przepisami o postępowaniu dowodowym, w tym formalnymi regułami co do znaczenia poszczególnych środków dowodowych, np. aktów stanu cywilnego. Oznacza to, że art. 3 ustawy z 28 listopada 2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (tekst jedn. Dz.U. z 2026 r., poz. 393) statuujący wyłączność

dowodową aktów stanu cywilnego, nie ma tu zastosowania. Uprawdopodobnieniu faktu, że dana osoba nie żyje – w braku jej aktu zgonu - służyć może natomiast akt jej urodzenia wskazujący na to, że od chwili jej urodzenia upłynął tak długi czas, że jest nieprawdopodobne – ze względu na jej wiek, aby osoba ta nadal żyła. Niezasadne jest zatem ustanowienie kuratora dla uczestnika postępowania nieznanego z miejsca pobytu, jeżeli jest nieprawdopodobne, że - ze względu na wiek - pozostaje on przy życiu (art. 144 § 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. por. postanowienie Sądu Najwyższego z 14 lutego 2006 r., II CSK 86/05, nie publ.).

Z tych względów, Sąd Najwyższy powziął uchwałę, jak na wstępie.

Monika Koba

Grzegorz Misiurek

Karol Weitz

[r.g.]